עב א מיי׳ פט״ז מהל׳

סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רס סעיף א: עג ב ג מיי' שם הל' ט י

:טוש"ע שם סעיף ב

נוש"ע שם סעיף ה:

טה ה מיי פ"ו מהלי

מעשר שני הלכה י: עו ג ז מיי׳ פט״ז מהל׳

גזלה ואבדה הלי יא

מ) פסחים ו: שקלים פ"ז מ"ב, ב) בני אדם. רש"ל, ב) ולטיל כד.ז. ד) וטיי נט (נעיר כו.], ז) [נ ברא"ש גי' אחרת], ד) כ רש"א, ו) ס"א בלנט בכיסו. ז) ס"ח.

הגהות הגר"א

נמ' דשתיך. נ"ב גירסת [8] הרמב"ם דשתית וועמ"ש נ): [ב] תום' ד״ה דשתיך כו׳ וי״ל כו׳. נ״ב עי׳ הג״ח

לעזי רש"י

אשטדל"א [אישטירלי"ש]. שנצים, שרוכים. פלט"א. מטיל מתכת.

מוסף רש"י

דשתיך. ליחלוחית היולא מן הכסף ובלע"ו רוי"ל (שבת סה.) או: שהעלה חלודה (תענית ח.). מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר. רוב אוכלי בשר בירושלים כל ימות השנה ממעות מעשר שני הן, לפי שלא היו מספיקין לאכול כל מעות מעשר שני שלהו ברגל ונותנין אותם לבני העיר בטובת הנאה והן אוכלין אותם בקדושתן ועיקר אכילת מעות מעשר שלמים היו מביאין מהן, כדקי"ל במנחות (פב.) הלכך לוקחין מהן בהמות, דכל זמן שיש לו מעות מעשר אינו מולים מעות חוליו. ואע"ג מוכים משוע מוכץ, ומע ה דאיכא למימר שמא מיד המוכר נפלו ומעות חולין הן, ספק איסורא לחומרא חולין. ואפילו בשעת הרגל שים מעות מעשר מרובין דירושלים ממעות חולין לא מספקינן להו במעשר, דחולינן בתר רובה דשתה ואמרינן לאו האידנא נפול אלא קודם הרגל (שם). ובירושלים בשאר ימות העיר חולין, בשעת הרגל הכל מעשר. כדמפרש קודם הרגל נפול כדאמרן בנתלאין בהר הבים, הואיל ושוקי ירושלים עשוין להתכבד בכל יום. מפני הטיט, ואם נפול קודם הרגל הוו משתכחי בשעת כיבוד, אבל הר הבית מתוך שהוא משופע והרוח מכנדת ומעפרו ועוד שאין אדם נכנס באבה שעל רגליו. יאינו עשוי להתכבד, אלמא נאינו עשוי להתכבד, אלמא בכל דבר העשוי להתכבד אמריגן קמאי קמאי אזדו

דשסיך טפי. העלו חלודה רבה דכולי האי לא שביק להו: סכינא. הנמצא באחד מחורי הכוחל: בחר קחא. אזיל אי קחיה לגיו בני הבית נתנוהו שם אי קתא לבר בני רשות הרבים נתנוהו שם שכן דרך אחיזתו. וכן כיסא בתר שנליה אשטדל"א בלע"ז: באודרא.

וא] אדשתיך מפי: בכותל חדש מחציו ולחוץ שלו מחציו ולפנים של בעל הבית: אמר רב אשי יסכינא בתר קתא וכיסא בתר שנציה ואלא מתני' דקתני מחציו ולחוץ שלו מחציו ולפנים של בעל הבית ולחזי אי קתא לגאו אי קתא לבר אי שנציה לגאו אי שנציה לבר מתני׳ יבאודרא ונסכא תנא יאם היה כותל ממולא מהן חולקין פשימא לא צריכא דמשפע בחד גיסא מהו דתימא אשתפוכי אישתפוך קמ"ל: אם היה משכירו לאחרים אפילו (מצא) בתוך הבית הרי אלו שלו: ואמאי ליזיל בתר בתרא מי לא יחנן המעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה לעולם[.] מעשר בהר הבית חולין ובירושלים בשאר ימות השנה חולין בשעת הרגל הכל מעשר ואמר ר' שמעיה בר זעירא מאי מעמא הואיל ושוקי ירושלים עשוין להתכבד בכל יום אלמא אמרינן קמאי קמאי אזלו והני אחריני נינהו יהכא נמי קמא קמא אזל והני דבתרא הוא אמר ריש לקיש משום בר קפרא כגון שעשאו פונרק לשלשה ישראל שמע מינה הלכה כר"ש בן אלעזר יאפי' ברוב ישראל אלא אמר רב מנשיא בר יעקב יכגון שעשאו פונדק לשלשה עובדי כוכבים רב נחמו אמר רבה בר אבוה אפי' תימא לשלשה ישראל מאי מעמא ההוא דנפל מיניה מיאש מימר אמר מכדי איניש אחרינא לא הוה בהדי אָלא הָני אמרי קמייהו כמה זמני ליהדרו לי והשתא ליהדרו אי לי ולא הדרו דעתייהו לאהדורה אהדרוה ניהלי והאי דלא אהדרוה לי בדעתייהו למיגזלה יואזרא רב נחמן למעמיה דאמר רב נחמן ראה סלע שנפל

ממולה. מן החפץ שמחזיה כל רוחב הכותל: לא לריכא דמשפע. הכותל לחד גיסא: מהו דתימא. בחלי הגובה היה תחילה ואשתפוכי אשתפוך ללד הנמוך קמ"ל: לפני סוחרי בהמה בירושלים: לעולם. בין בשעת הרגל בין שלה בשעת הרגל: מעשר. שרוב בשר הנחכל בירושלים מעשר לפי שאין אדם שוהה בירושלים עד שיאכל כל מעשרותיו ונותן מעות מעשר לעניי העיר או לאוהביו יושבי העיר ורוב הולאות מעשר לוקחין בהן בהמות לשלמים כדגמר שם שם מעשר משלמים במסכת מנחות (דף פב.): ובהר הבית חולין. ואפילו בשעת הרגל ואע"פ שרוב מעות שבעיר מעשר שעולי רגלים מביחין מעות מעשרותיהן לאכלם לא שבקינן רובא דשתא ואולינן בתר רגל אלא אמרי׳ מלפני הרגל נפלו כאן וחולין הן: ובירושלים. בשחר שווקים שבה: בשחר ימות השנה חולין. דרוב מעות שבעיר חולין: ובשעת הרגל מעשר. שרוב מעות העיר מעשר: ואמר רב שמעיה בר זעירה מהי טעם. בירושלים בשעת הרגל מעשר ולא אמרי׳ מלפני הרגל נפלו כדאמרן בהר הבית: ושוקי ירושלים עשויין להתרבד בכל יום. ואם נפלו שם לפני הרגל כבר מנאום מכבדי השוק. אבל הר הבית אין לריך להתכבד בכל יום שאין טיט ועפר קולט שם מתוך שהוא משופע ועוד שחין חדם נכנס שם במנעל ובאבק שעל רגליו: אלמא. בדבר שעשוי להתכבד אמרי׳ קמאי קמאי אזלו והני אחריני נינהו: הכא למי. סתם שוכר בית כשהוא יולא מחפש כל זויותיו ונוטל את שלו ויוצא ונימא

מוכין: נסכח. פלט״ח של כסף:

האחרונים שכחוהו שאילו הראשונים שכחוהו הי כבר מלאו האחרונים: לשלשה ישראל. בבת אחת וכל שכן אם היו עובדי כוכבים ומי שנפל ממנו מיאש דלא ידע ממאן נבעי: פונדק. מקום שעוברים ושבים לנים לילה אחד ושנים: ואפילו ברוב ישראל. דעביד דמייאש ולא סמיך דליהדרו נהליה דלא מפלגי בין דבר שיש בו סימן לאין בו סימן: שלשה עובדי כוכבים. איידי דנקט שלשה גבי ישראל נקט נמי גבי עובדי כוכבים וה״ה חד ובלבד שיהא אחרון: אפילו סימא לשלשה ישראל. ולא תפשוט דהלכה כרשב"א דכי פליגי רבנן עליה

היכא דנפלה במקום שהרבים מלויין דלא ידע להו לכולהו דסבר האובד ומימר אמר ההוא דאשכח לא ידע ממי נפלה ולכשיגיע הרגל יכריז עליה ואתן סימן ואטול אבל הכא דידע להו לכולהו ותבענהו ולא אודו איאושי מיאש מימר אמר כו': אמרי קמייהו. אמרתי לפניהם: והשתא ליהדרו. בתמיה: נקיטנא

בגומא שלא נמצא ע"י כיבוד כדמוכח פ"ק דפסחים (דף ז. ושם) גבי חיבה שנשחמשו בה מעות מעשר וחולין דאע"ג שכיבד התיבה אזלינן בתר רוב מעות שנשתמשו שם ולא בתר בתרא כשנמלאו בגומא ויש לומר שיש גומא שנבדקת על ידי כיבוד כדאמר פרק דם נדה (נדה נו: ושם ד"ה בנותא) ויש גותא שהיא עמוקה או סדק שהוא עמוק שאינו נבדק ע"י כיבוד כי ההיא דפסחים ומחני׳ דקתני מלא בחוך הבית לא משמע שמלא בסדק עמוק או בגומא עמוקה כל כך שלא יוכל לו למלוא בשעת כיבוד:

לשלשה עובדי בובבים. נפחות משלשה לה מקרי רוב ומיירי שעדיין ישנם גבית דהי להו הכי הוי דבעל הבית שהוה בתרה: אפילו תימא לשלשה ישראל. מלחיה דבר קפרה מפרש דהמר לשלשה בני הדם מיירי הפי' בשלשה ישרהל והפילו רבנן דאמרי ברוב ישראל חייב להכריז הכא הוי שלו כדמפ׳ דמחיאש וא״ת ולמה לי שלשה בחרי ובעל הבית סגי דכל אחד יאמר חבירו לקחה כדאמר בסמוך גבי ראה סלע שנפלה משלשה וי״ל דלא סגי בפחות משלשה דאימר דמאחד מן השוכרים אבד והם אינם חושדים את בעל הבית ולכך אין האובד מתיאש דסבור ודאי חבירו לקחה ויחזירנו לו "(ועי"ל דבעי לאוקמי אפילו אין בעל הבית עמהם):

ועיין בהשגות ובמ"מ ובכ"מ סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רס סעיף ולחוץ שלו. וא"ת והא אמרינן ספק הינוח לא יטול ועוד דהכא כי נמי נטל להוי מקום סימן ויכריז ועוד דמשמע דמתני׳ מיירי אפילו ביש בו רבינו חננאל סימן דבגמרא הוה בעי לאוקמי הזוהמה. דשתיך טפי עלה מתני׳ בסכין וכים אלא מחמת פירכא בהן סיג הרבה. כלומר אחריתי מוקי לה באודרא ונסכא משנים רבות הם נתונים וי"ל דאיירי בשתיך דומיא דכותל ישן בזה המקום לפיכד עלה בהן סיג]. פי׳ קתא יד הסכין נקרא קתא שנצי רצועות שהכיס קשור בהן. שהרצועות נהראות שנצי: מתניתין דקתני מצא רכוחל חדש מחציו לחוץ בכותל זוו ש מוזציו לזווץ למוצאו מחציו ולפנים לבעל הבית אוקימנא באודרא ונסכא דלית להו לא קתא ולא שנצי וכן כל כיוצא בהן. אם משכירו לבית זה לאחרים אפי׳ מצא בתוך הבית הרי אלו שלו אוקמה רב

נחמן בשעשאו פונדק ואפי לא עשאו אלא

לשלשה ישראל הרי אלו

שלו מאי טעמא ההוא

דנפל מניה נתיאש. ואזדא רב נחמן לטעמיה דאמר

ראה סלע שנפל משנים

ומסתמא כבר בקשו בעלים ולא מלאו ונתייאשו אבל מחליו ולפנים של בעל הבית דאינו שוכח חפציו ימים רבים: בתוך הבית הרי אלו שלו. מיירי שמנה בזה הענין שנרחה שהוח הבידה: וביול בתר בתרא. דהיינו בעל הבית דמסתמא לעולם הוא דר בביתו עם השוכרים וטרם שהלכו חפשו חפליהם וכבדו הבית ולא שכחו דבר ואין לתלות המציאה שהיא שלהם אלא בבעל הבית שעדיין נשאר בביתו באחרונה כגון מעות דתלינן בתר בתרא לפי שמכבדין השווקים בכל יום ואפילו אין בו סימן דחין בעל הבית מתיחש מה שמפסיד בביתו כסבור שימנאנו היום או למחר כיון שאין נכרים עמו דרים בביתו וכי משני שעשה פונדק לשלשה בני אדם אפילו כי יש סימו מתיחש: לעולם מעשר. וחין לתלות דמן המוכרין נפלו וכבר מעות

חולין הן שנתחללו על הבהמה דאולינן

בתר לוקחין דהוו רובא דמוכר אחד

מוכר לכמה בני אדם ועוד דמוקמינן להו אחזקה דהוי מעשר: בהר הבית לעולם חולין. וא"מ והא אמרינן פרק הרואה (ברכות דף סב:) לא יכנס אדם בהר הבית במעות הלרורים לו בסדינו א"כ מסתמא של הקדש הם ונפלו מן המביאין ללשכה בניסן וי"ל דאין אסור ליכנס אלא במעות הצרורים לו בסדינו בפרהסיא דנראה שנושא אותם לסחורה וגנאי הוא וכענין זה אפילו של הקדש אסור אבל יו בידו אפילו הם של חולין

דשתיך. וא"מ וליקני ליה חלירו לבעל הגל או לבעל הכותל

ימלאנו לעולם כמו הכא שהוא מולנע בעובי הכותל וכן מוכח לקמן

(עמוד ב) דתנן מלא בחנות ובשולחנות הרי אלו שלו ואין חלירו קונה

וי"ל דחין חלר קונה בדבר שיכול להיות שלח

לחנוני או לשולחני לפי שהמעות הם

דבר קטן ואין סופו הוה לימלא וכן

לקמן (דף כו.) דקאמר לא שנו אלא

בלוקח מן התגר דאו הוי שלו ולא

אמרי׳ דקנה אותם תגר כשהיה ברשותו: בבותל חדש מחציו

מותר ליכנס [ועיין חום' פסחים ז.]: עשורין להתכבד בכל יום. וא״ת והלא אין מתכבדות אלא בשביל שרלים שלא יטמאו הטהרות ולא בשביל המעות ובנדה (דף נו: ושם ד"ה ש"מ) מוכח דמבוי דאינה בחזקת בדוקה משרצים אע"פ שכבדוהו אינו מועיל כיון שלא בדקו משרצים בשעת כיבוד וי"ל כיון שבודקין משרלים שלא יהא אפילו עלם

בכעדשה אי אפשר שלא ימנא מעות אם היו שם:

הכא נמי קמא קמא אזיל ליה. וא"ת ולוקי מתני' כגון שנמלא